

L'art medieval a la Mediterrània

Any acadèmic 2024-25

Professorat	Magdalena Cerdà Garriga
Departament	Ciències Històriques i Teoria de les Arts
Despatx	BB18
Edifici	Ramon Llull
Telèfon	971971 17 32 77
Correu electrònic	m.cerda@uib.es
Tutories	Cal concertar-la prèviament.

Resum:

La Mediterrània fou durant l'edat mitjana un gresol de cultures: l'occident cristià, l'imperi bizantí i l'islam. Les manifestacions artístiques que generaren aquestes civilitzacions medievals demostren la seva riquesa i el seu desenvolupament cultural, així com també les transmissions que es donaren entre elles. En l'assignatura s'exposarà de manera sintètica aquest panorama artístic. Els continguts, que es desenvoluparan seguint un ordre cronològic, s'estructuren en la periodització tripartida característica de l'art medieval: Antiguitat tardana, plena edat mitjana i baixa edat mitjana. A més d'una breu contextualització, es donaran a conèixer les característiques tecnicoformals, iconogràfiques, constructives i funcionals de l'art i l'arquitectura de cada etapa i estil, i se comentarà una selecció de les obres més representatives.

Durada: 14 hores

Llengua vehicular: català

Objectius:

- Examinar la producció artística de les diferents cultures medievals presents a la Mediterrània: l'occident cristià, l'imperi bizantí i l'islam.

- Conèixer els trets bàsics (formals, tècnics, iconogràfics, constructius i tipològics) que caracteritzaren les manifestacions artístiques de l'edat mitjana, en cada una de les seves perioditzacions i estils.
- Analitzar les obres més representatives de cada període i regió.

Continguts:

TEMA 1. Introducció

TEMA 2. L'art de l'Antiguitat tardana (s. IV-X)

- 2.1. El primer art cristià a occident: art paleocristià i art d'invasions
- 2.2. Bizanci: Justinià i la querella iconoclasta
- 2.3. Formació i ascens de l'art islàmic

TEMA 3. L'art de la plena edat mitjana (s. XI-XII)

- 3.1. L'occident cristià: el romànic
- 3.2. L'art de l'imperi mitjà bizantí
- 3.3. L'islam després de la disgregació dels califats

TEMA 4. L'art de la baixa edat mitjana (s. XIII-XV)

- 4.1. L'occident cristià: el gòtic
- 4.2. El Bizanci dels paleòlegs
- 4.3. L'Islam tardomedieval

Activitats:

Les sessions es desenvoluparan a partir de l'exposició oral dels continguts per part de la docent amb el suport gràfic de presentacions. Per afavorir que les sessions siguin més dinàmiques, se fomentarà el debat entre la professora i els alumnes.

Criteris d'avaluació:

Treball bibliogràfic sobre una obra d'arquitectura medieval del context mediterrani. Extensió màxima de 10 pàgines de text (sense comptar portada, índex, annexos de figures i relació bibliogràfica). A l'inici de l'assignatura se facilitaran les pautes a seguir. El treball se lliurarà en format PDF a través d'una *tasca* d'Aula Digital. Els criteris d'avaluació són:

- Presentació clara i estructurada dels continguts.
- Consulta i cita adient de la bibliografia de referència i específica.

- Ús correcte de la terminologia artística.

Bibliografia de referència:

- AZCÁRATE, J.M., *Arte gótico en España*. Madrid: Cátedra, 2000.
- BECKWITH, J., *Arte paleocristiano y bizantino*. Madrid: Cátedra, 2010 (1970).
- CONANT, K.J., *Arquitectura carolingia y románica: 800-1200*. Madrid: Cátedra, 2007 (1987).
- DODWELL, C.R., *Artes pictóricas en Occidente: 800-1200*. Madrid: Cátedra, 1995.
- ETTINGHAUSEN, R.; GRABAR, O., *Arte y arquitectura del Islam: 650-1250*. Madrid: Cátedra, 1996 (1987).
- GARCÍA MARSILLA, J. V., *Història de l'art medieval*. València: Universitat de València, 2007 (2002).
- GRABAR, A., *La iconoclastia bizantina*. Madrid: Akal, 1998.
- GRABAR, O., *La formación del arte islámico*. Madrid: Cátedra, 1996 (1973).
- KRAUTHEIMER, R., *Arquitectura paleocristiana y bizantina*. Madrid: Cátedra, 1996 (1965).
- RAMÍREZ, J. A. (dir.), *Historia del Arte. Vol. 2: La Edad Media*. Madrid: Alianza, 1996-1997.
- WHITE, J., *Arte y arquitectura en Italia, 1250-1400*. Madrid: Cátedra, 1989.
- YARZA LUACES, J., *Arte y arquitectura en España: 500-1250*. Madrid: Cátedra, 2009 (1979).

Breu currículum:

Magdalena Cerdà Garriga és llicenciada en Història de l'Art (2004), en Història (2009) i Màster en patrimoni cultural: investigació i gestió (2012) per la Universitat de les Illes Balears. És doctora europea en Història de l'Art per la Universitat de les Illes Balears (2016) amb la tesi *La imatgeria medieval mallorquina (1229-1520)*. Des del 2011 és professora del Departament de Ciències Històriques i Teoria de les Arts de la Universitat de les Illes Balears i membre del grup de recerca Estudis Medievals (GRESMED). Les seves línies de recerca se centren en l'estudi de l'escultura, la imatgeria i el col·lectiu dels imaginaires i els fusters durant la baixa edat mitjana a Mallorca i el seu abast en el marc de la corona d'Aragó. Ha participat a congressos, jornades i seminaris de caràcter nacional i internacional, i ha publicat els resultats de la seva recerca a revistes d'impacte com *Hortus Artium Medievalium*, *Anuario de Estudios Medievales*, *Medievalismo* i *Ars Longa*, i a llibres publicats a editorials de reconegut prestigi, com la monografia *Fusters i imaginaires a la Mallorca medieval (1229-1520): els artífexs de l'escultura en fusta* editada pel Consejo Superior de Investigaciones Científicas (Madrid, 2019). Ha realitzat estades de recerca al Centre d'études médiévales de Montpellier, al Centre d'études supérieures de civilisation médiévale (Université de Poitiers - CNRS) i a la Universitat de Barcelona. Entre 2017 i 2020 ha participat en el projecte de recerca i+D *La casa medieval. Materiales para su*

Universitat
de les Illes Balears

Vicerectorat
de Projecció Cultural
i Universitat Oberta

Universitat
Oberta per a
Majors UOM

estudio en Mallorca (HAR2016-77032-P) finançat pel Ministeri d'Economia i Competitivitat. Entre 2019 i 2024 ha estat la codirectora de *Mayurqa*, revista del Departament de Ciències Històriques i Teoria de les Arts de la UIB.

GUIA DOCENT

Any acadèmic 2024-25